

Η ΧΙ ΔΙΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στό πρόγραμμα της φετινής Συνδιάσκεψης της Έργασίας που οργανώνεται από το Διεθνικό Γραφείο Έργασίας της Κοινωνίας των Έθνων, υπήρχαν δυό ζητήματα που παρουσιάζουν και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη γυναίκα. «Η πρόληψη των ατυχημάτων που συμβαίνουν στην εργασία» και «οι τρόποι του καθορισμού ενός ελάχιστου όριου στο ήμερομισθίο ή το μισθό των εργαζομένων».

Το πρώτο ζήτημα αφορά τη γυναίκα και ιδιαίτερα, γιατί έδωσε τόπο σε ειδικά περιοριστικά μέτρα της γυναικείας εργασίας που βλάπτουν από οικονομική άποψη την εργασία. Έτσι αποκλείονται και σήμερα για τις γυναίκες ολόκληροι κλάδοι βιομηχανιών ή και απλά ειδικές εργασίες που είναι γενικά επικίνδυνες σ' όλους τους εργαζόμενους στην υγεία τους ή τη σωματική τους ακεραιότητα. Ότι οι απαγορεύσεις αυτές που στηρίζονται στο φύλο και όχι στις ατομικές ιδιότητες των εργαζόμενων είναι ανεπισημονικές και άδικες έχουμε επαναλάβει πολλές φορές. Οι απαγορεύσεις ήταν το πρόχειρο μέσο με το οποίο οι πρώτες προστατευτικές νομοθεσίες μη ξέροντας άλλο αντίκρισαν την τρομαχτική θνησιμότητα των εργαζομένων τάξεων από την κατεργασία βλαβερών ή τοξικών υλών και τη σωρεία των ατυχημάτων, ακρωτηριασμών και θανάτων που συνέβαιναν από τα απροφύλαχτα τότε και άτελη μηχανήματα.

Η αγανάκτηση ενός εκλεκτού μέρους της προοδευτικής κοινής γνώμης έπρεπε και τότε να λείψει, και έπρεπε να ικανοποιηθούν έστω και πρόχειρα με την προστασία των «ασθενεστέρων μελών της» των γυναικών και των παιδιών, οι στοιχειώδεις αξιώσεις της εργατικής τάξης που μόλις έπερνε συνείδηση της κοινωνικής της θέσης. Από τότε όμως, από τις πρώτες δεκαετίες της δεύτερης πεντηκονταετίας του 19ου αιώνα ή τεχνική εξέλιξη και ή επιστημονική έρευνα έφθασαν σε μίαν αφάνταστη τελειοποίηση των μηχανών, στον εφοδιασμό τους με προφυλαχτικές συσκευές που τις καθιστούν ακίνδυνες, στην αντικατάσταση πολλών βλαβερών υλών με άλλες, ενώ σύγχρονα ή διαπαιδαγώγηση του εργαζόμενου τον οδηγεί στην καλύτερη προφύλαξη, του επιβάλλει ειδική διαίτα υγιεινής εν ανάγκη, ή του υποδεικνύει να χρησιμοποιεί ειδικές συσκευές για την ασφάλειά του.

Αυτή ήταν και είναι ή σωστή κατεύθυνση για το αντίκρισμα των κινδύνων της βιομηχανικής εργασίας. Έν τούτοις παράλληλα μ' αυτήν βασισμένες γερά στη ρουτίνα της παραδόσης ποϋχει την αρχή της στα ιστορικά αίτια που ανάφερα, οι απαγορεύσεις εξακολουθούν να περιορίζουν τη δουλειά της γυναίκας. Η παλιά αντίληψη για την τοποθέτηση της γυναίκας μαζί με τ' ανήλικα υφίσταται ολοζώντανη κι' εδώ όπως άλλωστε ακόμα και σ' όλη τη νομοθεσία στο (Αστικό δίκαιο κλπ.) πολλών κρατών όπου οι γυναίκες δεν κατόρθωσαν ακόμα ν' αποτινάξουν το

ζυγό της προστασίας που ίσοδυναμεί με κηδεμονία και καταπίεση. Αν τώρα συμβαίνει πολλές από τις επικίνδυνες εργασίες ν' αμείβονται πολύ με λίγο κόπο, αν «οι κρατούντες» τις δουλειές αυτές δύσκολο είναι πάντα να δούν με καλό μάτι κοντά τους κι' άλλους συναγωνιστές — τις γυναίκες — που αναγκαστικά προσφέρουν τη δουλειά τους φθηνότερα, αυτά εξηγούν ίσως γιατί σε πολλά μεγάλα κράτη οι άντρες υπερασπίζονται θεομά αυτοίς τους περιορισμούς της γυναικείας εργασίας που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της ειδικής προστασίας και που οι γυναίκες παύουν να τους δέχονται παθητικά μόνο σαν άποχτήσουν πλέρια συνείδηση της θέσης τους και της ικανότητας τους να κανονίζουν μονάχες ό,τι τις αφορά και συνεπώς και να εκλέγουν την εργασία τους ή το επάγγελμά τους. Γιατί έχουν έξ' άλλον διαφωτιστεί πως καμιά επιστημονική έρευνα, όπως τόσες φορές το επαναλάβουμε, δεν απόδειξε ότι όρισμένες δηλητηριώδεις ενεργούν ειδικά στο ένα ή το άλλο φύλο, άλλ' ακριβώς αντίθετα έχουν αποδείξει πως όρισμένα άτομα επηρεάζονται ευκολότερα από άλλα. Επίσης καμιά στατιστική άτυχημάτων δεν απόδειξε ότι το γυναικείο φύλο είναι πειό επιρρεπές σ' αυτά από το ανδρικό. Ο βαθμός της προσοχής, ή εμπειρία, ή τεχνική κατάρτιση ποικίλλουν από άτομο σε άτομο γιαυτό και ή εξέλιξη της ψυχολογικής έρευνας, εφαρμοσμένης στον επαγγελματικό προσανατολισμό θά πεί και στο ζήτημα της αποφυγής των άτυχημάτων την τελευταία λέξη μαζί με την πρόοδο της τεχνικής. Ός τότε όμως οι συνειδητές γυναίκες θ' αγωνίζονται να αντιστούν στην οικονομική τους μείωση ποίνα το κατάντημα της ιδιαίτερης προστατευτικής νομοθεσίας που στηρίζεται στο φύλο και όχι στη φύση της εργασίας και στην ηλικία των εργαζομένων.

Να γιατί το πρώτο ζήτημα είχε και ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις γυναίκες. Γιατί υπήρχε φόβος — που δεν πραγματοποιήθηκε εύτυχως — να συνεχιστεί ή τακτική των ειδικών περιορισμών.

Το δεύτερο όμως ζήτημα «το ελάχιστο όριο μισθού ή ήμερομισθίου» παρουσιάζει έντελως εξαιρετικό ενδιαφέρον για τη γυναίκα. Γιαυτό κύρια εκεί συγκεντρώθηκε ή προσοχή των φεμινιστικών κύκλων. Ακριβώς στους μισθούς σημειώνεται ή μεγαλύτερη ανισότητα μεταξύ των φύλων εις βάρος της γυναίκας. Αλλά και οι βιομηχανίες όπου συνήθως καθορίζεται το ελάχιστο όριο της αμοιβής είναι οι βιομηχανίες και βιοτεχνίες του σπιτιού που άπασχολούν σε μεγαλύτερη αναλογία γυναίκες (Ραφή άσπρορρούχων, κέντημα, κατασκευή ανθέων, κουτιών, κουμπιών κλπ.) Στη Συνδιάσκεψη συζητήθηκε πολύ χωρίς όμως αποτέλεσμα αν θά επέκτεινονταν ή Διεθνική σύμβαση και σ' άλλες βιομηχανίες ακόμα και στο εμπόριο και στους υπαλληλικούς κλάδους, — πόσο μεγάλη ανάγκη θάταν να είσχαθ ει

καὶ στὸν τόπο μας ! καὶ στὴ γεωργία. ἴσως οἱ πολλοὶ ν' ἀγνοοῦν ὅτι καὶ τὸ κατώτατο αὐτὸ ὄριο τοῦ μισθοῦ ποὺ κι' ἐδῶ ζητάμε νὰ εἰσαχθεῖ σὰν τὸ ἀποτελεσματικώτερο μέσο γιὰ νὰ πολεμηθεῖ ἡ ἀθλία ἐκμετάλλευση τῆς γυναικείας ἐργασίας σὲ μερικοὺς ἰδιαίτερα κλάδους, κι' αὐτὸ ἀκόμα, σὲ μερικοὺς τόπους ὅπου ἔχει εἰσαχθεῖ, καθιέρωσε τὴν ἀνισότητα τῶν φύλων. Π. χ. στὴν Ἀγγλία τὸ ἐλάχιστο ὄριο ἡμερομισθίου ποὺ καθορίζεται ἀπὸ τὰ περιφερειακὰ «Συμβούλια γιὰ τὰ ἡμερομισθία» γιὰ τὶς γυναῖκες εἶναι συχνὰ μόλις τὸ μιστὸ ἐκείνου ποὺ ὀρίζεται γιὰ τοὺς ἄντρες (6 1)2 πέννες τὴν ὥρα γιὰ τὶς γυναῖκες ἀπέναντι σ' 1 σελλίινι γιὰ τοὺς ἄντρες καὶ ἀκόμα περισσότερο, στὴ βιομηχανία τῶν ἀνδρικών ποικαμίσεων, τῶν ἔτοιμων ρούχων, στὰ κουμπιά κλπ. ποὺ γίνονται κύρια στὰ σπίτια). Στὴν Ἑλβετικὴ Βέρνη πάλι, οἱ ὁμαδικὲς συμβάσεις ποὺ καθορίζουν τὸ ἐλάχιστο ἡμερομισθιο γιὰ τὴ ραφὴ τῶν ἔτοιμων ρούχων κάνουν διαφορὰ στὶς γυναῖκες ὀρίζοντάς τους κατώτερο ὄριο ἀπὸ τοὺς ἄντρες. Αἰσθάνεται κανεὶς πραγματικὴ ἀγανάχτηση ὅταν σκεφθεῖ ὅτι ἓνα μέτρο κοινωνικῆς δικαιοσύνης καθιερώνει ἔτσι ἀνθυμῶντα μιὰ νέα κοινωνικὴ ἀδικία εἰς βάρος τῆς γυναικείας. Γιαντὸ καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς φεμινιστικὸς σκοποὺς εἶναι νὰ κείψει ἢ νέα αὐτὴ ἀδικία.

Στὴν Συνδιάσκεψη ἔλαβαν μέρος μόνον 2 γυναῖκες ὡς ἐπίσημοι κρατικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας καὶ 9 ὡς τεχνικοὶ Σύμβουλοι (Γερμανίας, Καναδᾶ, Δανίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰσλανδίας, Ὀλλανδίας, Πολωνίας καὶ Ἑλβετίας). Ἐν τούτοις ἓνα ἀπὸ τὰ ἄρθρα ποὺ ρύθμισαν τὴν Διεθνικὴ Ὄργάνωση τῆς Ἐργασίας ὅσον ἀφορᾷ τὶς Συνδιασκέψεις λέει «ὅταν ζητήματα ποὺ ἐνδιαφέρουν εἰδικὰ τὶς γυναῖκες, πρόκειται νὰ συζητηθοῦν σὲ Συνδιάσκεψη, ἓνας τοῦλάχιστον ἀπὸ τοὺς τεχνικοὺς συμβούλους πρέπει νὰ εἶναι γυναῖκα». Ὅμως ἡ παράγραφος αὐτὴ ποὺ διατυπώθηκε ἕστερ' ἀπὸ ἀπαίτηση τῶν Διεθνικῶν φεμινιστικῶν ὀργανώσεων δὲν τηρήθηκε κι' αὐτὴ τὴ φορὰ ἀπὸ ὅλα τὰ Κράτη μέλη τῆς Κ.Τ.Ε. ποὺ πέρνουν μέρος στὴ Συνδιάσκεψη ἂν καὶ εἶχαν ἐγκαίρως εἰδοποιηθεῖ ἀπὸ τὸ Διεθνικὸ Γραφεῖο Ἐργασίας καὶ ἂν καὶ οἱ κατὰ τόπους φεμινιστικὲς ὀργανώσεις κατέβαλαν κάθε προσπάθεια γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ. Ἐν τούτοις οἱ φεμινιστικοὶ κύκλοι δὲν ἔμειναν ἀργοὶ. Μέσα στὴ Συνδιάσκεψη οἱ φεμινιστικὲς ἀπόψεις βοήκταν στὶς γυναῖκες ἀντιπροσώπους ἢ τεχνικοὺς συμβούλους τοὺς ὑποστηρικτὲς τους. Ἰδιαίτερα ἡ Πολωνίδα κ. Βανιέφσκα βουλευτίνα, καὶ τεχνικὴ σύμβουλος τῆς ἐργατικῆς ἀντιπροσωπείας τῆς χώρας τῆς με πειστικότητα καὶ ἀδρὰ ἐπιχειρήματα ὑποστήριξε τὴν ἰσότητα στὸ ἐλάχιστο ὄριο τῶν μισθῶν τῶν δύο φύλων. Ἐξ ἄλλου ἔξω ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη πέντε γυναῖκες Ἀγγλικὲς ὀργανώσεις ὥρισαν τὴν Πρόεδρο μιᾶς εἰδικῆς ὀργάνωσης γιὰ τὴν ἰσότητα τῶν ὄρων τῆς ἐργασίας τῶν δύο φύλων, τὴν κ. Ἀμποτ νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἀποψὴ τους, ἐπηρεάζοντας τοὺς ἀντιπροσώπους στὴ Συνδιάσκεψη. Ἡ κ. Ἀμποτ εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὶς φεμινιστικὲς ὀργανώσεις τῶν διαφόρων χωρῶν ὅσες ἔχουν ἐκδηλωθεῖ ἐναντίες στὴν ἰδιαίτερη προστασία

τῆς γυναικείας ἐργασίας νὰ τὴν συστήσουν στὰ γνώριμά τους μέλη τῆς ἀποστολῆς τοῦ τόπου τους. Ἐτσι καὶ ὁ Σύνδεσμός μας τὴν σύστησε θερμὰ στὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς ἀποστολῆς. Ὁ σκοπὸς τῶν φεμινιστικῶν αὐτῶν κύκλων ἦταν νὰ μπεῖ μέσα στὴ Διεθνικὴ Σύμβαση ποὺ πρόκειτο νὰ γίνῃ δεχτὴ ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη ἢ ἀρχὴ «τῆς ἴσης ἀμοιβῆς γιὰ ἐργασία ἴσης ἀξίας, χωρὶς διαφορὰ φύλου» ποὺ ἔχει ἤδη καθιερωθεῖ ἀπὸ τὴ παράγραφο 7 τοῦ ἄρθρου 427 (Γενικὲς ἀρχές) τοῦ 13ου μέρους τῆς Συνθήκης τῆς Εἰρήνης. Αὐτὸ ἀκριβῶς ζήτησαν στὴ συνεδρίαση τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ Πολωνίδα κ. Βανιέφσκα καὶ ὁ Ἴνδὸς ἀντιπρόσωπος μὰ δὲν τὸ πέτυχαν. Κατόρθωσαν μόνον στὴ Σύσταση (1) ποὺ ἔγινε δεχτὴ ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη νὰ μπεῖ ἢ παρακάτω παράγραφος :

Ἡ Γενικὴ Συνδιάσκεψη τῆς Διεθνικῆς Ὄργάνωσης τῆς Ἐργασίας, νομίζει ὅτι ὀφείλει νὰ ἐπισύρει τὴν προσοχὴ τῶν Κυβερνήσεων πάνω στὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τοῦ ἡμερομισθίου χωρὶς διαφορὰ φύλου, γιὰ ἐργασία ἴσης ἀξίας, ποὺ ἔχει καθιερωθεῖ ἀπὸ τὸ ἄρθρο 427 τῆς Συνθήκης τῆς Εἰρήνης.

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ ἐχτιμήθηκε διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς φεμινιστικοὺς κύκλους. Μερικὲς φεμινίστριες ὅπως ἡ Πολωνίδα κ. Βανιέφσκα τὸ θεώρησε σὰν μεγάλη φεμινιστικὴ ἐπιτυχία. Οἱ ἀντιπρόσωποι ὁμοῦ τῶν Ἀγγλικῶν ὀργανώσεων βοήκταν ὅτι ἦταν ἀπογοητευτικὴ ἢ ἀθέτηση τῆς γενικῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος ποῦχει καθιερωθεῖ ἀπὸ τὴ Συνθήκη τῆς Εἰρήνης.

Οἱ κύκλοι πάλι τοῦ Διεθνικοῦ Γραφείου Ἐργασίας δικαιολόγησαν ὅτι σὲ μιὰ Σύμβαση ποὺ ἀφοροῦσε μόνον τὸν καθορισμὸ τῶν μεθόδων σύμφωνα με τὶς ὁποῖες θὰ ὀρίζεται τὸ κατώτατο ὄριο τοῦ μισθοῦ καὶ ὄχι τῶν ἴδιων τῶν μισθῶν δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ περιληφθεῖ ἢ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν μισθῶν. Ἐδυνχῶς ἢ δυστυχῶς πάντα οἱ δικαιολογίες γιὰ κάθε ἀνισότητα ἦταν τὸ ἴδιο ἀφελεῖς !

Ὅπως ὅποτε ὅ,τι κατορθώθηκε ἦταν κατὶ, ἔστω καὶ πολὺ μικρὸ. Καὶ θὰ μένει πάντα μικρὸ καὶ ἀσημαντὸ ἐφ' ὅσον οἱ γυναῖκες ὄλων τῶν χωρῶν δὲν ἀποχτήσουν τὴ συνείδηση καὶ τὴ δύναμη ν' ἀξιῶσουν με τὶς ὀργανώσεις τους νὰ καθιερωθεῖ ἢ ἰσότητα τῆς ἀμοιβῆς τῶν δύο φύλων, σ' ὄλους τοὺς κλάδους καὶ τὰ στάδια τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας.

(1) Σημ. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ Σύμβασης καὶ Σύστασης εἶναι ὅτι ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει ρητὲς διατάξεις ποὺ ὀφείλουν ὑποχρεωτικὰ νὰ τὶς δεχτοῦν ὅπως ἔχουν τὰ Κράτη ποὺ θὰ ὑπογράψουν καὶ θὰ κυρώσουν τὴ σύμβαση, ἢ δὲ σύσταση περιλαμβάνει συστάσεις ποὺ ὑποβάλλονται στὰ Κράτη καὶ ἂν θέλουν ἐφαρμόξουν ἢ ὄχι τὶς ἀρχές αὐτὲς με νόμους ἐθνικοὺς ἢ με ἄλλα μέτρα.]